

DEMOKRACIJA

«Ljudje se največkrat zlažejo pred volitvami, med vojnami in po lovu».

Nemški državnik BISMARCK

Leto XVI. - Štev. 13

Trst - Gorica, 15. julija 1962

Izhaja 1. in 15. v mesecu

4. julij - ameriški državni praznik

Slavnostni Kennedyjev govor v Philadelphiji. Ameriški predsednik napoveduje Atlantsko združenje: skupnost Amerike in svobodne Evrope

4. julija 1776 je ameriški Kongres v Philadelphiji izglasoval resolucijo o neodvisnosti trinajstih dotedanjih angleških kolonij, pet let kasneje pa je bila sprejeta ustava, po kateri je imela vsaka izmed 13 držav malone popolno suverenost. Tedaj se je začela vojna med angleško okupacijsko vojsko in Američani, katerim na čelu je stal kasnejši prvi predsednik Washington. Teh nekaj datumov predstavljajo temelj severnoameriške države, ki se je v teku svoje zgodovine vedno bolj uveljavila, dokler ni po drugi svetovni vojni postala najmočnejša zapadna velesila.

Manifestacije za proslavitev državnega praznika so se vršile na vsem ameriškem ozemlju, toda najvažnejša proslava je bila v zibelki ameriške neodvisnosti, Philadelphiji. Tu je na trgu, pred poslopjem, v katerem so pred 186 leti podpisali resolucijo spregovoril ameriški predsednik Kennedy. Njegov govor je poslušalo 42 guvernerjev posameznih zveznih držav, številni poslanci in senatorji ter stotisoč glava množica. Ljudje ki so napolnili obsejni trg so navdušeno ploskali predsedniku, saj od leta 1914 ni na trgu neodvisnosti govoril noben ameriški predsednik.

Kennedy je po uvodnih besedah, s katerimi se je spomnil prvih ameriških pobudnikov za svobodo, prešel na osrednji del svojega govora, v katerem je napovedal dobo tesnih stikov med Ameriko in Evropo. »Prišel je čas, je dejal ameriški predsednik, ako moramo v našo vsakdanje govorice vnesti medcelinske izraze. Združena Evropa in Amerika se morata povezati v celoto. Gotovo je, da te zamisli ne bomo mogli uresničiti v enem letu, vendar pa mora vse naše delovanje težiti k temu cilju. Zaenkrat je še prezgodaj, da bi lahko napravili kak konkretne korake, ker se moramo zaenkrat zadovoljiti z izjavo, da želimo ustanoviti veliko združenje atlantskih narodov. Prvi korak morajo narediti prijateljski evropski narodi, ki težijo k političnemu in gospodarskemu združenju. Sele ko bo dokončno strinjena Evropska skupnost, šele tedaj bomo lahko začeli misliti na povezavo med staro in novo celino. Tako ogromne stavbe pa se ne da zgraditi čez noč. Ni lahko ustanoviti atlantskega združenja, vendar pa je prav, da se naš narod, ki je pred 186 stopil v svetovno zgodovino kot samostojna, neodvisna država in je polmoval svoje delovanje v krogu ameriške celine, po tej skoraj dve sto letni dobi nauči gledati na svoj politični in gospodarski razvoj v smislu medcelinskih povezav.

Združene države gledajo na napore evropskih narodov po združitvi z obdobjem in upanjem. Močna in enotna Evropa ne predstavlja za nas nevarnega tveganja, pač pa velika, ki nam bo pomagal pri ohranitvi svobodnih demokratičnih načel na svetu. V Združenji Evropi vidimo del nas samih, ki se bo povezal z nami v Atlantsko zvezo. Samo potem takšne zveze bomo lahko pomagali manj razvitim državam, da se bodo osvobodile spon revščine in pomanjkanja. Samo na ta način lahko upamo, da bomo ustvarili svet svobode in proste izbire, v katerem ne bo prostora za militariste in sovraštva med narodi.

Poudariti je treba, da za oznako Atlantske združbe ni Kennedy uporabljal besede *federation*, pač pa *partnership*, ki smo jo mi prevedli z izrazom »zdržišteve«. Gotovo je, da se je iz političnih in taktič-

nih razlogov Kennedy ni hotel poslužiti besede *federacija* - in s tem vseh zakonskih določil, ki jih beseda vsebuje -, vendar pa je jasno nakazal, da mora težiti politika Evrope in Amerike po čim večji politični in gospodarski združitvi. Združenje bi po njegovih besedah pomenilo,

asociacijo držav članic povezanih s statutom, ki zagotavlja vsaki posamezni vladni državi enake pravice in dolžnosti.

Ameriški predsednik je nadaljeval svoj govor: »Pretekli teden sem v državnem arhivu pregledoval originalni osnutek resolucije o neodvisnosti. Ponovno sem se

prepričal, da je cilj vsakega naroda, vsakega posameznika, pa naj živi v Berlinu ali Laosu, želja po neodvisnosti.

Mi smo se pred 186 leti borili za neodvisnost in čeprav je minilo že toliko časa ne smemo pozabiti, da so nekateri narodi na svetu še vedno nesvobodni in da je naša dolžnost, da jim pomagamo k svoji bodi in demokraciji.

Razumljivo je, da je Kennedy izbral prav Philadelphijo za svoj govor, kajti simbolično je hotel nasloviti po eni strani na evropske narode vzpodbudo, da se čim prej združijo in nato združijo z ZDA, po drugi strani pa zagotoviti vsem narodom, ki sedaj ječijo v sužnosti svojo pomoč.

Po trinajstih letih atlantskega pakta se je v Washingtonu našel mož, ki je pravilno razumel, da se svobodne države ne smejo razkosati, kajti posamezno se ZDA, Združena Evropa ali Velika Britanija ne bodo mogle upirati sovjetskemu imperikalizmu. Toda dokler bo De Gaulle vztrajal na politiki evropskega federalizma, v katerem bi se politika šestih držav vrtela po osi Pariz-Bonn, do tedaj Anglija ne bo mogla vstopiti v SET, Atlantsko združenje pa utopija.

De Gaulle in Adenauer sta se zedinila, da se morajo članice SET-a čimprej politično združiti, še preden bi v Gospodarsko skupnost bila sprejeta Velika Britanija, Evropska veljaka pa morata računati, da bodo temu načrtu verjetno nasprotovali politiki ostalih štirih držav, katerim bi Združena Evropa brez Anglije pomenila le majhen korak naprej.

V teh dneh je potekala obletnica evropske premočevosti in jeklarske skupnosti C.E.C.A. Ta skupnost je pred desetimi leti predstavljala temeljni kamen za razvoj evropske zamisli.

Francosko - nemški sporazum

Adenauer v Parizu - Anglija in SET - De Gaulle bo razpisal ljudsko glasovanje o francoski atomski oborožitvi

Adenauerjev obisk francoske prestolnice se je zaključil s skupno izjavo, ki je zelo splošnega značaja in z napačno francosko-nemškemu prijateljstvu. Nikakor ne smemo misliti, da obstoja to prijateljstvo zgolj na papirju, kajti oba naroda sta spoznala, da brez združitve in pozabe preteklosti ne bo prišlo do evropske politične skupnosti. Ko bi to prijateljstvo obstajalo pred tridesetimi leti, bi verjetno Evropa ne bila žarišče druge svetovne vojne. Francosko-nemško prijateljstvo je temelj za ustanavljanje »Malo Evrope«. Tega dogodka se morajo veseliti vsi evropski narodi, zavedati pa se morajo obenem, da Združena Evropa ne sme postati osamljen otok, pač pa se mora vključiti v delovanje celotnega svobodnega sveta. De Gaulle je večkrat dejal: »Anglija je otok, pri tem pa je mislil na Izajev rek: otoki naj molče. Toda Združene Evrope, v kateri ne bi bilo prostora za Anglijo si ne moremo predstavljati. Prav tako pa si ne moremo predstavljati Združene Evrope brez ameriškega sodelovanja. Tega aksioma pa se zaveda tudi nemški kancler Adenauer, ki je dejal: »Ko ne bi bilo Amerike, bi bili izgubljeni«.

Kakšni pa so zaključki pogovorov? Skupna izjava pravi: francosko-nemško prijateljstvo je vzpostavljeno, politični pogledi na razna vprašanja so slični, podobno gledanje na nemško in še posebej na berlinsko vprašanje. Zgleda, da je Adenauerju uspelo prepričati De Gaulle, da je odstopil od svojih zahtev za angleški pristop v SET. Francoski predsednik je tudi pristal na sestanek šestih držav, vendar pa državniška nista še določila datuma. Po drugi strani pa je De Gaulle prisilil nemškega kolega, da je opustil nekatere svoje zahteve v zvezi političnega združenja, ki naj bi se vršilo v obliki sodelovanja in ne integracije.

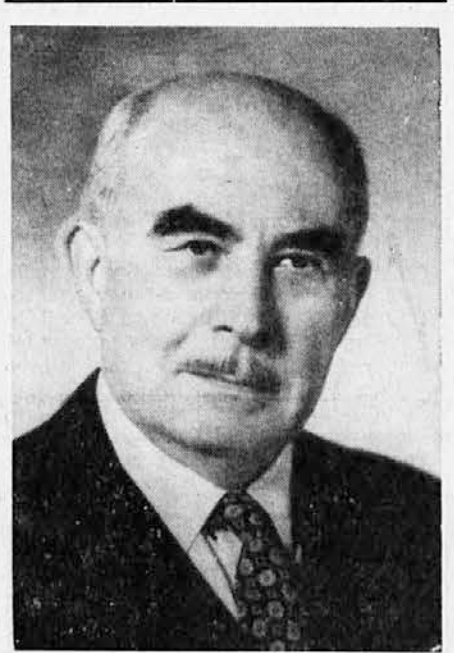
Adenauer in De Gaulle, o tem skupna izjava ne poroča, pa sta se zelo verjetno

dotaknila tudi drugih perečih vprašanj v zvezi z Evropsko združitvijo, ki stopa v zaključno obdobje. Ko so se pred leti pojavile prve zamisli ni nihče pričakoval, da bo želja po enotnosti učinkovala na evropske politike s takšno silo. In vendar postaja skupna Evropa dejstvo, čeprav bo treba premostiti še mnoge težave. Poleg teh formalnih vprašanj, pa je bilo v Parizu tudi govora o kitajskem vprašanju, saj je prav v teh dneh postalo jasno, da je treba pričakovati iz dneva v dan oznanitev, da so celinski Kitajci izstrelili svojo prvo atomsko bombo. Ko bi v tem delikatnem momentu Cankajšek sprožil invazijo celinske Kitajske, bi se verjetno vnela iskra za tretjo svetovno vojno, v kateri ne bi svetovne velesile štedile z atomskim orožjem.

V Londonu so pariške razgovore politični opazovalci sprejeli s precejšnjo zaskrbljenostjo. V Angliji so namreč pre-

Pogosta potovanja delegacij KPI in PSI v Ljubljano so dobila svojo dokončno razlago: tržaški titovci so napovedali likvidacijo svoje Neodvisne socialistične zveze, ki bo povabila svoje člane naj prestopijo v italijanske levičarske stranke. Za izvedbo tega sklepa je potrebno samo

Dne 14. t.m. sta minili dve leti, odkar je preminul dr. Josip Anežet, ustanovitelj in prvi predsednik Slovenske demokratske zveze, ustanovitelj »Demokracije«, občinski svetovalec itd.

Zvesti njegovim vzorom se demokratični Slovenci klanjamo njegovemu spominu.

še sklicanje občnega zbora NSZ, ki bo formalno potrdil predlagani ukrep.

S tem bodo titovci uresničili tudi na Tržaškem to, kar so že izpeljali na Koroškem in na Goriškem. »Demokracija« je v ostalem to že nekajkrat napovedala.

Razlogi, ki so titovce pripeljali do tega sklepa, so v glavnem trije:

Predvsem si titovci, če hočejo biti dosledni marksisti, katerim je uresničenje komunistične družbe glavni, ohranitev in korist naroda pa kvečjemu drugotni cilj, ne morejo dovoliti, da bi jim avstrijske ali italijanske levičarske stranke upravičeno očitalo, da jim s krajo možnih pristavah slabijo pozicije ter drobiti marksistično fronto. Likvidacija NSZ je torej titovski doprinos tej mednarodni marksistični vzajemnosti.

Obstoj titovske NSZ v Trstu je nudi, poleg tega, raznim tudi nemarksističnim italijanskim krogom povod, da so se, sklicujoč se na to dejstvo, vprašali, ali ne bi končno tudi Italijani v Istri morali dobiti pravico, da si na podoben način organizirajo svojo samostojno politično stranko. Z likvidacijo titovske politične stranke, najprej na Goriškem in zdaj še na Tržaškem, bo pa zdaj tudi to urejeno.

S tem bo zadosteno duhu sedanjih italijansko-jugoslovanskih odnosov glede narodnih manjšin, odnosov, ki ne slonijo na formalni recipročnosti pravic posameznikov, temveč na medsebojnem priznavanju na eni in na drugi strani obstoječega stanja. V Jugoslaviji bodo torej Italijani ostali še nadalje vključeni v enotne titovske politične organizacije in se Italija zaradi tega ne bo razburjala, titovci pa prav tako priznavajo italijansko stvarnost in prepuščajo svoje pristavše italijanskim političnim strankam. Za zadržanje tistih nekomunističnih Slovencev, ki tega ukaza ne bi poslušali, pa današnja Jugoslavija ne odgovarja.

Tretji, in prav gotovo ne najmanj važni razlog razpusta samostojnih titovskih političnih organizacij v zamejstvu, pa je v tem, da te organizacije nikjer niso uspeli pritegniti večine pripadnikov zavednih slovenskih manjšin. Vsi volivni rezultati, brez izjeme, so vedno na novo izpričali, da titovski režim ne uživa političnega zaupanja večine, kje šele celote sonarodnjakov, ki ne živijo pod njegovo oblastjo. Za režim, ki doma dosega 100 odstotne in 99 odstotne volivne rezultate, ter se nanje ponosno sklicuje, so bile vsakokratne volitve v demokratičnem zamejstvu vedno trpek poraz in neprijetna klofuta. Z odpravo samostojnega političnega nastopanja pa se titovci zdaj tudi na Tržaškem odločajo neprijetnosti, da bi jih javnost vsakih par let politično štela in tehtala.

Zaradi vsega tega in še niza drugih manj važnih razlog bodo titovci v Italiji likvidirali svoje strankarske organizacije ter se v bodoče ne bodo več udeleževali nobenih volilnih nastopov. Ohranili pa bodo svoja kulturna in gospodarstva društva.

S tem nastaja za Slovence v Italiji popolnoma nov položaj. Demokratične slovenske politične skupine ostajajo edine, ki bodo še nadalje imele slovenski značaj in ime. Vsi zavedni Slovenci bodo samo v njih imeli svoje nesporno slovensko predstavništvo. Tej nalogi in poslanstvu bo treba prilagoditi bodoče delo.

Periskop

Stavka italijanskih tiskarjev je preprečila redno izhajanje dnevnega časopisa in zato je gotovo, da se mnogi, ki ne poslušajo radia ali televizije, niso mogli seznaniti z najvažnejšimi dogodki, ki so se v zadnjih petnajstih dneh odigrali na svetovnem odru. Prav zaradi tega se bomo ustavili tudi pri dogodkih, ki so že šli mimo nas, ki pa so zaradi pomembnosti vredni omembe.

ALŽIRIJA, ki je dolga leta predstavljala žarišče vojnih spopadov, terorizma in krvavih neredov, se s 1. julijem postala neodvisna. Toda že v trenutku, ko se je vršil referendum med tamkajšnjimi prebivalci, se je začela krvavi vzajemnost med člani vodstva Alžirske osvobodilne fronte. Prvi nespornostmi so nastali 30. junija v alžirski vladi v Tunisu, ki je vodila alžirsko nacionaliste v vojni proti Francozom. Podpredsednik G.P.R.A. Ben Bella se je ob podpori nekaterih drugih ministrov postavil na čelo skrajnežev in je hotel odstraniti z vodstva zmernega predsednika Ben Kheddo. Tri vodje alžirske fronte je G.P.R.A. odstavila in jih degradirala. Aretirali so majorja Slimaneja, medtem ko se je Ben Bella odpravil v Kairo, kjer je obsojil dejanja vlade Ben Khedde. Mnogi Alžirci so se bali, da bo prišlo do neredov, ko so svečano vstopili v prestol-

nico člani alžirske vlade v pregnanstvu. Toda strah je bil neupravičen. Meščani so navdušeno sprejeli Ben Kheddo, medtem ko je Ben Bella oznanil iz Kaira, da se namerava vrniti v svojo rojstno vas na meji z Marokom in da bo tu prisostvoval razvoju dogodka. Na vsak način pa se manjšina v alžirski začasni vladi, ki je sestavljena iz skrajnežev noče umakniti s političnega odra in je pripravljena storiti vse, da se polasti oblasti.

V BRAZILIJi še niso rešili vladne krize. Brazilija je sicer zmagala v Santiagu, na svetovnem nogometnem prvenstvu, toda Santiago Dantas je bil poražen v Braziliji. Parlament je odklonil kandidaturu Santiaga Dantasa na mesto predsednika vlade. Kot znano je Dantas filokomunist. Kljub temu, da brazilske ustava predvideva, da mora parlamentarni režim ostati v veljavi vsaj do leta 1965, ko bodo nove predsedniške volitve, noče Goulart ostati na tem mestu, če mu parlament ne zagotovi večje oblasti. Septembra leta 1961 je zgledevalo, da bo v Braziliji nastala državljanska vojna med severom in jugom, vendar pa so vojaki odločili da ostanejo na strani vlade. V tem trenutku je parlament iz strahu, da ne bi prišlo do krvavih neredov izdelal novo formulo parlamentarnega režima. Joao Goulart je postal predsednik republike, vendar pa je izvršilna oblast prešla na ministrskega predsednika in vlado, ki jo je moral odobriti parlament. Zato je v zadnjem času Goulart

(Konec na 2. str.)

VESTI z GORISKEGA

Trdo vztrajajmo na svojih zahtevah

Poslanska zbornica razpravlja o statutu za našo deželo Furlanijo-Juljsko krajino in časopisi so polni raznih poročil o razpravi sami in o tem, ali je deželna avtonomija sploh potrebna, ali ne. Seveda se mnogi upirajo uvedbi deželne avtonomije samo zato ker so nasprotni nam Slovincem in odrekajo vsako našo pravico.

Najbolj mirni smo pri tem mi Slovenci, čeravno smo na stvari kot taki najbolj zainteresirani, saj gre vendar za uzakonitev naših najsvetejših pravic, da tako stopi končno v praktično veljavnost šest članov ustave in da postanemo resnično enakopravni državljani, po besedilu tretjega člena in v smislu drugega, ki pravi, da »republika priznava in jamči nekršljive pravice človeka«.

Nismo namreč in ne bomo bitli ljudstvo manjvredno od državljanov italijanskega, nemškega, francoskega jezika, bodisi, ker se svojim pravic in svoje kulturne stopnje zavedamo v najvišji meri, bodisi ker republikanska ustava ne deli državljanov v kategorije in stopnje, ko v tretjem členu slovesno proglašajo, da so vsi državljani enake dostojnosti in enakosti pred zakonom, ne glede na jezik, ki ga govorijo.

Plačujemo davke in služimo vojaške. Izpolnjujemo vse dolžnosti poštenih in lojalnih državljanov precizno in točno. Hrat se na terjamo priznanje in spoštovanje vseh naših pravic, ne samo na papirju, ampak v dejanskem izvajanju v vsakodnevni življenju in naših odnosih z vsemi oblastmi, od najnižje do najvišje.

Nismo niti slepi niti neuki, da ne bi znali brati ustave in je razumeti. Ne rabimo niti nabožnikov niti tolmačev, ker imamo dober vid in zdravo pamet.

Vse to je potrebno poudariti tudi zdaj, ko nas zlomirni elementi zopet skušajo preslepiti z navadnim suhoparnim proglasom, da bodo vsi prebivalci dežele enakopravni.

Zavijanje ne pomaga nič in nas ne, opehari, zavijanje tistih, ki sicer rabijo lepe besede, da nas je treba zaščititi, ker je Italija demokracija in krščanska, in dejanski že ravna z nami pravično in pošteno, na drugi strani pa so vedno proti zaščitenemu zakonu in težijo za tem, da nas s časom popolnoma raznaradijo. Tako je namreč treba razumeti besede, ki so jih tržaški demokristjani zapisali v svojem listu »Il popolo giuliano« v posebni številki 20 ob priliki zadnjega njihovega kongresa. Zadnji odstavek tretjega stolpca na šesti strani tega lista pravi namreč, da se ne sme zavirati proste volje državljanov, da polagoma, z menjavo rodov in z zgodovinskim razvojem svobodno prevzamejo značaj in znake italijanske civilizacije, čeravno ohranijo svoje etniške in kulturne znake. (Non si può violare quindi la libera volontà dei cittadini, neppure quando, attraverso il mutare delle generazioni e l'evoluzione della storia, essi liberamente assumono, pur conservando i propri connotati etnici e culturali, caratteri e segni della civiltà italiana).

To se pravi, da demokristjani težijo za tem, da bi nas spravili na stopnjo beneških Slovincem, katerim so leta 1866 vse obljubili, nikoli pa jim ničesar ne dovolili, tako da jim še danes, po sto letih raznarodovanja, ne priznavajo niti materin-

ščine same v osnovnih šolah češ, da so tisti naši bratje že svobodno prevzeli značaje in znake italijanske civilizacije. Lep vzgled Krščanskega ravnanja do »enakopravnih« državljanov, Slovencega jezika.

Pismo vladnega komisarja nabrežinskega župana tudi jasno pravi, kako visoka oblast misli z nami in glede naše zaščite. »V 6. členu republiške ustave, pravi pismo, ima obramba narodnih manjšin glavno in najvišje jamstvo«. Ko pa slovenske stranke hoče rabiti pred sodnikom svoj materin jezik, šestega člena ustave ni nikjer več... In če slovenski župan tolmači vlogo in zahteve slovenskih prebivalcev ki so v občini večina in bi radi ohranili slovenski značaj svoje občine, ter ne stopi po volji teh svojih občanov, utegne zadeti ob kazenski zakonik češ, da »moti javni red«. Komisarjevo pismo predstavlja enega od takih primerov oblasti, nastopa proti nam Slovincem v Italiji.

Ce se kdo hoče poslužiti ustavnih svobod in se nameni spregovoriti v slovenščini na glavnem trgu v Trstu, recimo ob volitvah, nastopi oblast in to prepove, z razlogom, da gre za motnjo v javnem redu.

Ce slovenski župan nastopi v obrambo pravic svojih slovenskih občanov, gre zopet za motnjo v javnem redu... Seveda je po mojem mnenju pismo kot tako v tej zadevi pravno neutemeljeno, kajti ustava dovoljuje vsakomur, da brani svoje pravice in zahteva njih spoštovanje. S tem ne moti javnega reda.

Enaindvajseti člen ustave pa pravi »da imajo vsi pravico, da svobodno izražajo

Ali si že poravnal naročnino?

svoje misli, z besedo, pismeno in sploh z vsakim sredstvom za širjenje.« (Tutti hanno diritto di manifestare liberamente il proprio pensiero con la parola, lo scritto e ogni mezzo di diffusione).

Lansko leto so misovci ali novofašisti sklicali svoj občni zbor v Genovi in zato zbudili odločen odpor občanov in vsega italijanskega demokratskega ljudstva. Misovci so s svojim provokatorskim nastopom jasno motili javni red. No, notranje ministrstvo je poslalo na kraj policijo, da štiti misovce v smislu 17. člena ustave, ki daje državljanom pravico, da se prosto zbirajo in družijo.

Zakaj pa se Slovenci ne smejo zbrati na glavnem trgu v Trstu in svobodno tam govoriti v svojem jeziku?

Zahtevajmo, torej, vztrajno in odločno zaščitni zakon, ker stoji pravica na naši strani. Nismo se ustrašili fašističnega nasilja in terorja, posebnega sodišča in zločinov fašističnih zaporov in se ne ustrašimo niti modernega »demokratskega« zavijanja.

Dr. Avgust Sfiligoy

Nagrajeni kmetovavci

Konec preteklega meseca so ob prisotnosti ministra za kmetijstvo Rumorja, prefekta dr. Nitrija in drugih oblasti podelili v dvorani občinskega sveta nagrade in diplome 34 zmagovavcem natečaja za dvig kmetijske proizvodnje na Goriškem.

V skupini malih posestnikov so prejeli nagrade tudi naslednji slovenski kmetovavci: Izidor Polenič s Plešivega 150.000 lir, Ciril Sirk z Krmna 75.000 lir, Karel Komjanc z Valerišča 50.000 lir, Alojz Polenič s Plešivega 40.000 lir, Franc Makovec in Josip Prinčič s Cegla pri Krmnu vsak po 30.000 lir; v skupini malih kmetov pa Karel Drufovka z Oslava 40.000 lir, Alojz Bužinel iz Krmna, Silvester Primožič in Aleksander Klanjšček z Oslava vsak po 15.000 lir.

POSTAVIMO STVARI NA SVOJE MESTO

Prejeli smo in objavljamo:

Gorica 10. julija 1962

P. N.
Odgovorni urednik »Demokracije«
TRST

Podpisani se sklicujem na članek »Postavimo stvari na svoje mesto«, ki ga je priobčila »Demokracija« št. 12. z dne 1. t.m. skupaj z mojim pismom z dne 28. maja 1962, s pripombo uredništva in s pismom dr. Branka Agneletta z dne 27. junija 1962.

Osebo mi ni znano, da bi dr. Branko Agneletto bil napravil v Trstu kak korak za vzpostavitev aljubega miru, zato sem vztrajal, da se moj popravek z dne 28. maja objavi.

Vse, kar sem v svojem navedenem pismu napisal odgovarja resnici, naj temu dr. Agneletto verjame ali ne.

V Zgoniku sem meseca junija predaval v ožjem krogu prijateljev, ki so me prijazno povabili. Izrecno pa sem tem svojim prijateljem povedal, da govorim le kot prijatelj in ne kot kak politični zastopnik.

Ne odgovarja torej resnici dr. Agnelettova trditev, da sem z g. Markom Udovičem (katerega poznam, spoštujem in cenim kot marljivega javnega delavca!) začel neposredno posegati v politično življenje na Tržaškem proti obstoječemu vodstvu tržaške SDZ.

Isto predavanje sem 7. t.m. ponovil v Borštu, tudi povabljen.

Sicer pa, ali se dr. Branko Agneletto ne spominja, da mi je 28. aprila 1961 pisal in med drugim napisal tudi sledeče: »Spoštovani gospod doktor, ker v Vas vidim edinega resničnega voditelja Slovincem v Italiji...« itd.?

Povem tudi, da mi je že pok. g. dr. Jožko Agneletto malo časa pred smrtjo predlagal združitve obeh naših demokratskih organizacij in prosil, tudi v imenu drugih, naj bi novo vodstvo prevzel jaz.

Predlog in ponudbo sem iz razlogov, ki jih ne navajam, odklonil. Najino sodelovanje pa je šlo prijazno naprej.

Gospod odgovorni urednik, prosim Vas, da to moje pismo objavite v smislu zakona o tisku že v prihodnji številki »Demokracije«.

S spoštovanjem!

Dr. Avgust Sfiligoy

Ker ne želimo, da bi se polemika vlekla v nedogled, objavljamo istočasno tudi naslednje pojasnilo in odgovor dr. Branka Agneletta:

Spoštovani gospod urednik!

Dr. Sfiligoy smatra, na žalost, da polemika, ki je jaz nisem začel, še ni povzročila dovolj škode in misli, da jo je treba nadaljevati. Jaz sem pa popolnoma nasprotnega mišljenja in mi je tega praznega kreganja za prazen nič že več kot dovolj. Če bo dr. Sfiligoy še hotel nadaljevati s pismi na »Demokracijo«, prosta mu pot: jaz ne bom več odgovarjal, ker smatram, da je dovolj pojasnjeno vse to, kar je bilo za pojasniti.

Z ozirom na njegovo pismo z dne 10. t.m., ki ga v tej številki objavljate, pa pripominjam samo sledeče:

1. dr. Sfiligoy ne oporeka nobeni izmed trditev, ki sem jih iznesel v prvih treh točkah mojega zadnjega pojasnila: to pomeni, da jim priznava točnost.

2. dr. Sfiligoy se očitno ne zaveda, da je s pismom ki ga priobčujete, sam doprinesel dokaz, da hoče posegati v politično življenje na Tržaškem in to ne v soglasju, temveč proti obstoječemu vodstvu SDZ. Ne samo, da je imel politični sestanek v Zgoniku, ampak je istega ponovil tudi v Borštu. Izgovarjati se, da so sestanki bili »v ožjem krogu prijateljev« ni resno, ko je bil v Borštu napovedan javni sestanek z zvočniki!

Prvi in drugi sestanek pa je organiziral izključni član SDZ za Tržaško ozemlje, ne da bi kdorkoli o tem obvestil vodstvo v Trstu, kakor bi to bila dolžnost. Dr. Sfiligoy je bil od strani SDZ v Trstu preko prof. S. B. pravočasno naprošen, naj s takšnim vmešavanjem v naše zadeve ne poslabšuje odnosov med goriško in tržaško SDZ. Toda dr. Sfiligoy ni smatral za potrebno, da bi na to sploh kaj reagiral. Kot je hote prezrl obvestilo, da SDZ ni sporazumna za predavanje, ki ga je imel svojo ječasnno držati v ulici Machiavelli, tako se tudi tokrat ni prav nič oziral na SDZ, kot bi je ne bilo. Pa vendar dr. Sfiligoy ne misli, da takšno početje lahko označimo kot »sporazumno« z vodstvom SDZ? In da je, ko že ni »sporazumno« nujno »proti«? In ko je že »proti«, ali se ne zaveda, da takšno početje razdira in slabši demokratske vrste?

Vsekakor ka se dr. Sfiligoyu zahvaljujem za zadnje odstavke njegovega pisma, s katerimi se enkrat potrjuje pravilnost našega stališča: iz njih si lahko vsakdo naredi sodbo, kje pravzaprav dr. Sfiligoy čevlji žuli, in upam si dvomiti, da bi priznanja ki jih je v preteklosti prejel, še bila v skladu z njegovim sedanjim ravnanjem.

Z narodnim pozdravom.
Dr. Branko Agneletto

Za delavce podgorske predilnice

V prejšnji številki »Demokracije« smo pisali o enodnevni stavki delavcev v delavce podgorske predilnice za doseg nekega izboljšanja, danes pa lahko poročamo, da so 30. junija zastopniki sindikatov in vodstva tovarne podpisali na Prefekturi sporazum, ki določa naslednja izboljšanja:

- podjetje bo za leto 1962 izplačalo vsem delavcem po 20.000 lir proizvodne nagrade, in sicer prvi obrok v znesku 13.000 lir pred poletnimi počitnicami, drugega pa za božične praznike;
- delavci, ki delajo na akord, bodo prejeli pri plači 2% poviška, ostali delavci pa 5% poviška;
- odškodnina za kosilo bo od 1. maja 1962 dalje znašala dnevno po 40 lir za vse delavce.

Obmejni promet v juniju

V preteklem mesecu je na goriškem področju šlo čez mejo s propustnicami 115.337 oseb, in sicer 33.409 italijanskih državljanov in 81.928 jugoslovanskih državljanov.

Z navadnimi propustnicami je prekoračilo mejo 29.322 italijanskih in 69.599 jugoslovanskih državljanov, s posebnimi oziroma izrednimi propustnicami 654 italijanskih in 154 jugoslovanskih državljanov, z dvoletnimi propustnicami pa 3.433 italijanskih in 11.693 jugoslovanskih lastnikov. Tranzitnih prehodov je bilo 2.482.

V istem času je šlo skozi mednarodni prehod pri Rdeči hiši tudi precej oseb s potnimi listi. Izstopilo je 3.942 italijanskih državljanov in 2.055 tujcev, vstopilo pa 2.118 tujcev.

Smrt stalno žanje

V sredo 4. t.m. ze v sanatoriju »Villa San Giusto« umrl gospod Carlo Paludetto, oče gdč. profesorice Nives Paludetto. Vedeli smo sicer, da je v zadnjih časih bolehal, nismo pa vseno mislili, da ga bomo morali že tako hitro pospremiti k zadnjemu počitku. Star je bil 74 let.

Gospo in gospodini profesorici našo iskreno sožalje.

Objektivne in subjektivne napake

V začetku maja je Tito v Splitu grmel, proti vsem tistim, ki si izplačujejo prevelike plače, ki kradejo in goljufajo. Mnogi mu je navdušeno pritrdjevali, saj je kritika letela na Titove najvrednejše pristaje, na komuniste na vidnih položajih, predvsem v gospodarstvu. Odmev na splitski govor je bil tak, da je Tito komaj štirinajst dni kasneje, ob otvoritvi beograjskega velešolja, čutil potrebo spe, vzeti v zaščito svoje somišljenike in izjaviti, da je med njimi večina dobrih ljudi.

Kaj naj po treznem premisleku odam k vsemu temu? Predvsem lahko mirne duše rečemo, da težav v Jugoslaviji niso krive subjektivne napake ali celo kazniva dejanja posameznikov kakor so že ta nemoralna in kakor že množico najprej zbežajo v oči. Zaradi takih nepravilnosti so morda tisti, ki niso pri koritu, prikrajšani za kak odstotek ali dva, prav kakor niso bistveno prikrajšani zaradi Titovega luksuznega življenja in njegovih potovanj na »Galebua«, najbolj požrešni ptici, kakor si v Jugoslaviji prišepetavajo.

Krivda, da je potrošnih dobrin kljub ogromnim naporom in investicijam in kljub darilom iz tujine po vojni komaj kakih dvajset odstotkov višja kot pred vojno, da je potrošnja na prebivalca komaj sedaj dosegla predvojno raven, je v tem, da se Tito in njegovi tovarši krčevito oklepajo časovno zastarelih teorij, marksizma in leninizma, ki nista bila posebno logična in znanstvena niti pred sto leti, danes sta pa občutno manj. Po znanstvenih metodah je treba vsako teorijo zavreči, ako ne more več pojasniti pojavov, ne pa neprestano ponavljati po njej prirejane parole, kot da bi šlo za ljudsko čarovnico in ne za ekonomsko politiko. Zastaja v Jugoslaviji niso krivi kurji tatovi, ampak ga je kriva objektivna napaka napačnih načel, kolikor je pač mogoče imeti zmedo v glavah odgovornih voditeljev za nekaj objektivnega.

Vse sga nazaj v dobo totalitarnega planiranja nesrečnega spomina. Takrat so po modrih naukih velikega Lenina investirali milijardo za milijardo v gigante, pri čemer je bilo najvažnejše, da so bili čim ogromnejši in da je v njih sijala kovina kompliranih strojev, kot da bi bili majhni otroci ki hočejo svetle igračke, ne pa resni ljudje, ki žele proizvajati čim več s kar najmanjšimi sredstvi in napori - ne pa, kakor komunisti, kar najmanj s čim večjo uporabo strojev in človeškega dela. Ti giganti, med drugim tudi zaradi majhnega jugoslovanskega trga, še danes ne krijejo niti tekočih stroškov, kaj šele da bi iz njih dobili nazaj, kar je bilo vanje vloženo.

Zastonj se Tito razburja, »da vsakdo gradi vse kar hoče in kar se mu ljubi«. To prakso so v Jugoslaviji vpeljali on in njegovi. Res so potem uvedli, kar oni imenujejo, »socialistično tržišče«, toda tega tržišča nikdar niso pustili delovati v zadostni meri, da bi zdravilo vplivalo na položaj. Neprestano so manipulirali cene in malicili obresti, da ne bi šel razvoj na škodo njihovih »gigantov« v smer zadovoljevanja resničnih potreb prebivalstva. Najnovejši petletni načrt celo določa, da je spet treba vlagati predvsem v metalur-

gijo in strojogradnjo, ker so vsi objekti na tem področju že popolnoma zastareli, ne da bi kdaj kdo kaj imel od njih. Tako bodo naprej viseli Jugoslavlji okoli vratu kot mlinski kamen. Se naprej se silijo izvažati vse tisto, kar Jugoslavija lahko proizvaja samo s stroški nad svetovno ceno. Rezultat je osem sto milijonov dolarjev zunanjega dolga. Na notranjem in zunanjem trgu lahko oddajajo »giganti« te svoje izdelke samo pod lastno ceno, zaradi česar so potrebne subvencije in krediti, ki povzročajo inflacijo in naraščanje cen, ki ga ne bo ustavila nobena kon-trola.

Zaradi svojih fiksnih idej hočejo komunisti izriniti privatnega kmeta, ki proizjvaja poceni in bi proizvajal tudi veliko, če bi mu dali orodje in gnojila, rezervirana le za njihova »družbena posestva«. Uničiti hočejo proizvodnjo obrtnikov za trg, da bo tako spet izginila cela vrsta artiklov, ki so v zadnjih letih sladili Jugoslovanom komunistično dolgočasje. Na mesto da bi obnovili vsaj privatno trgovino na drobno, se Tito spet zaletava v stare trgovce, kot da bi komunistična cirkulacija kje solidno in dobro funkcionirala s stariimi trgovci ali brez njih.

Komunisti še naprej sholastično cepijo dlako o tem, ali imajo delavci v Jugoslaviji »smeđa« ali »sodhodke«. Poskrbeli naj bi raje, da bi proizvajalja potrošnih dobrin rasla in bi jim lahko dali plače, kar kršne se spodbijo za jugoslovansko stopnjo razvoja. Zalostno je, da po vojni produkcija potrošnih dobrin raste bolj počasi kot pred vojno kljub znatno povečanim naporom in investicijam. Jasno je bilo od vsega začetka, da si bodo delavci brez mere povečali nominalne plače, brž ko dobijo pravico »prostega razpolaganja s sredstvi«, saj so jih marksisti sami naučili, naj pobožanje svojega položaja iščejo v neprestanem povečevanju nominalnih plač namesto v vedno boljši organizaciji gospodarstva in produktivnosti.

Skraini čas je, da delavski sveti prevzamejo funkcije, ki jih lahko dobro in koristno opravljajo: zaščito delavskih interesov in splošno nadzorstvo nad podjetji. Vsakodnevno vodstvo podjetij pa morajo prevzeti ljudje, ki bodo potem za podjetja tudi odgovorni in bodo avtomatično dobili po glavi, če bodo podjetja slabo delovala, ne le tehnično, ampak tudi gospodarsko. Danes ni nihče odgovoren za nič. Najemajo vse vprek kredite, ki jih nihče ne vrača: če to ne pomaga, da država subvencionira. Končno pa lahko direktorji in delavci poberejo šila in kopita in se preselijo v drugo podjetje.

Pri vsem tem »zakoni« pripravljeni na brzino« ali pa tudi počasi ne bodo pomagali nič, dokler tovariši doktrinarji ne bodo nehali z marksističnimi litanijami in raje vzeli v roke elementarne gospodarske učbenike, ki jih pišejo ljudje s treznimi glavami po praktičnih izkušnjah in ne v skladu s prežvečenimi frazami iz prejšnjega stoletja. Razumeti bodo morali, da ljude hočejo dobro živeti, ne pa se boriti pod komunističnim vodstvom z mlino na veter. Čeprav so ljudje delno tudi idealisti, komunistični frazerski raj ne more več biti ideal 20. stoletja.

Rešitev iz zagate, v kateri se nahaja jugoslovanski režim, ni v tem, da bodo spet začeli s stalinistično politiko. Če bodo to storili, bodo morali kmalu Hruščevu pomagati dvigati cene mesa in masti, ne da bi se istočasno dvigale plače. Rešitev je v nadaljnjem prilaganju gospodarstva gospodarskemu računu.

(Uvodnik »Klica Triglav« z dne 23. 6. 1962)

Šolski uspehi

Na Nižji srednji šoli v Gorici so izdelali nižji tečajni izpit sledeči dijaki:

HVALA Zdenko (odličnjak), Klanjšček Sergij, Nanut Mirko, Paulin Igor, Pollegri Edi, Rosi Levin, Sobani Bernard, Tence Boris, Tommasi Jurij, Troha Bogdan, Brice Nevenka, BRISCO Tatjana (odličnjakinja), BUDAL Nevica (odličnjakinja), Devetak Aleksandra, Koren Silvana, Marassi Lucija.

7 dijakov je bilo zavrženih; ostali dijaki imajo popravne izpite.

Na Stokovni šoli v Gorici so izdelali zaključni izpit sledeči dijaki:

Buiatti Marij, Ferletič Karel, Figelj Miroslov, Gergolet Gabriel, Peteani Jurij, PETERSIN Danilo (odličnjak), PRESHEREN Janko (odličnjak), Roner Marjan, Uršič Emil, Cernic Marija, CIJAN Milena (odličnjakinja), Devetak Lidija, Figel Milojka, Gravner Sonja, Marusič Nadja, PAVLETIC Mirjam (odličnjakinja), Petecan Mirela, Volcic Albina.

3 dijaki so bili zavrženi; ostali dijaki imajo popravne izpite.

Sprejemni izpit v I. licej je izdelal dijak KOMAC Peter (z odliko). En dijak je bil zavržen, 5 dijakov pa ima popravne izpite.

Novi doktor

Prejšnji mesec je na tržaški univerzi doktoriral iz političnih ved prijatelj Lojze Tul iz Mačkovej, eden dosedanjih glavnih stebrov slovenske akademske liste »Adria«.

Novemu doktorju, ki je v Gorici poznan ne samo zato, ker je študiral na tukajšnjem liceju, ampak tudi zato, ker je ostal z nami v stalnih stikih v vseh teh letih, iskreno čestitam.

Prijatelji

Razstava občinskih otroških vrtcev

V četrtek 28. junija je bila v razstavnih dvorani Trgovinske zbornice uradna otvoritev razstave občinskih otroških vrtcev. Otvoritve sta se poleg drugih oblasti udeležila župan dr. Poterzio in šolski skrbnik dr. De Vetta.

Svoje izdelke so razstavljali tudi otroci naših dveh otroških vrtcev iz ulice Croce in ulice Randaccio. Med ročnimi deli, ki so jih pripravili pod vodstvom učiteljice gospe Lorefine in gdč. Leban, smo lahko občudovali lepo izdelane in okusno pobarvane koške, okvirče, vaze, podobice in vsakovrstnih rib in se tako prepičali, koliko lepega in koristnega se otroci naučijo v vrtcu.

Periskop

(Konec s prve strani)

podelil Andrađeju nalogo, da pripravi vlado, v kateri bi načeloval. Andrađe je nalogo sprejel, vendar pa se ni hotel držati Goulartovih naročil, da mora razpisati plebiscit in sprejeti v vlado ministre, ki mu jih je sam predstavil. Andrađe je v parlamentu izjavil, da se Goulartovih želja ne bo držal, poslanska zbornica pa je njegovo načrt, po katerem bo sam izbral ministre sprejela z veliko večino.

V BONNU so izjavili, da bodo odstranili 150 sodnikov, ki so izvrševali svoj poklic za časa nacizma. Če se sodniki ne bodo sami odpovedali svojih mest, jih bo vlada s posebnim odlokom odstranila. Maršikdo se je vprašal, zakaj si je bonnska vlada toliko časa pomašljala preden jih je odstranila. Razloga sta dva in sicer: 1) v zahodnonemški vladi je še nekaj starih ljudi, ki so zaprli eno oko, ki bi bilo treba predebativati to vprašanje; 2) ker so Sovjeti zaplenili po drugi svetovni vojni skoraj vse arhive nacistične uprave in je bilo zato težko sodnike obtožiti sodelovanja z nacisti. Komaj leta 1959 pa so v Pankovu začeli publicirati v propagandne svrhe imena onih sodnikov, ki so do sedaj izvrševali svoj poklic.

V AFRIKI STA NASTALI DVE NOVI DRŽAVI: RUANDA in URUNDI. S 1. julijem se je prenehala zaupna belgijska oblast v Ruandi-Urundi. Zaradi velikih nasprotovanj med obema plemenoma, ki vita v Urundiju, odnosno Ruandi in ker je v deželi le malo belcev, so belgijske oblasti določile, da bo v novih državah ostali številni vojakov, ki bodo skrbeli za red. Ruanda je postala republika in si izbrala za prestolnico mesto Kigali, medtem ko so se prebivalci Urundija odločili za kraljevinu.

Stari angleški politik WISTON CHURCHILL si je v Montecarlu zlomil nogo, vendar pa je njegovo zdravstveno stanje popolnoma dobro.

ZDA napredujejo hitreje

V ZDA je izšla knjiga »Povišek industrijske proizvodnje v ZSSR«, ki postavlja na laž sovjetsko propagando. Razlika v industrijski proizvodnji med obema državama se je kljub sovjetskim naporom od leta 1913 pa do danes še povečala

Kolikokrat je sovjetski državni poglavar Nikita Hruščev v svojih govorih proti »kapitalizmu« iz Amerike zatrjeval: »Naša industrija se veča, v nekaj letih bomo dosegli industrijsko proizvodnjo Združenih držav in pod težo naših izdelkov bomo pokopali kapitalistično gospodarstvo. Ob takih priložnostih je svojim državljanom rad postregel s številkami, ki naj bi potrjevale sovjetsko skorajšnjo industrijsko premoč nad Združenimi državami.

Propaganda, ki se je kremejski poglavarji tako radi posluževali je vzbudila pozornost tudi v samih ZDA, kajti ljudje so se polagoma prepričali, da mora biti v besedah Hruščeva tudi nekaj resnice. Pred kratkim pa je univerza v Princetonu izdala knjigo, ki je postavila na laž vse Hruščeve trditve. Zaključki tega znanstvenega dela jasno dokazujejo, da je utopija misliti, da se bo Sovjetom posrečilo v nekaj letih dohiti ameriški gospodarski kolos.

Statistiko je izvedel univerzitetni profesor Warren G. Nutter, ki je ravnatelj ekonomske fakultete vseučilišča v Virgiji. Studija obsega 700 strani števil in podatkov. Dokazano je, da bo moralo preteči še mnogo časa preden bo Sovjetom uspelo dohiti ameriško industrijsko proizvodnjo. Če se bo industrijski napredek obeh držav razvijal s tako hitrostjo, kot se je v časovnem razdobju od leta 1955 pa do danes, tedaj se bo Sovjetom posrečilo dohiti Američane komaj leta 1985, to se pravi čez 23 let. Ko pa bi se v boju dočnosti napredek razvijal s hitrostjo, ki so jo zaznamovali v letih od 1950 pa do 1955, tedaj bi Sovjeti dohiti Ameriko leta 1993, torej čez 31 let. Po istih računih je razvidno, da se bo industrijska proizvodnja izenačila, če se bo razvijala po napredku iz razdobja 1928/1955, komaj leta 2016, ali čez 54 let. Končno pa je dokazano, da se bo Sovjetom posrečilo nadoknaditi izgubljeni čas komaj leta 2515, v slučaju, da se bo industrija obeh narodov razvijala s istim ritmom, kot se je v časovnem razdobju med leti 1913 in 1955.

Te napovedi so sad natančnih in dobro izdelanih analiz, ki predstavljajo vsebino Nutterjeve knjige, ki ima naslov »Povišek industrijske proizvodnje v ZSSR«. Ameriški kritiki so dejali, da je to najpopolnejši dokument, kar jih je izšlo kdajkoli v ZDA. Kljub temu, da se zavedamo velikanskih naporov, ki so jih storili Sovjeti, da bi iz zaostale caristične Rusije ustanovali moderno industrijsko državo, trdi avtor, se je razlika v proizvodnji med današnjo Sovjetsko zvezo in Združenimi državami še povečala od one, ki je ločila obe državi leta 1913. S pomočjo mednarodnih centev iz leta 1954 je Nutter izračunal, da je bila ta razlika leta 1913 približno 30 milijard dolarjev. Ta razlika pa se je tekom let še povečala, tako da je znašala leta 1928 56 milijard dolarjev, leta 1955 pa 155 milijard. Vse to pa se je zgodilo kljub temu, da je Sovjetska zveza zaznavala v zadnjih letih večji industrijski napredek od Združenih držav. V razdobju med leti 1955 in 1955 je industrijski povišek v ZSSR znašal letno 7,1 odstotkov, medtem ko je v Ameriki znašal le 2,2 odstotka.

To razliko pa si prof. Nutter razlaga z dejstvom, da predstavlja povišek ameriške industrijske proizvodnje, ki ima večjo podlago, mnogo več od sorazmerno velikega sovjetskega industrijskega poviška

V absolutni vrednosti predstavlja ameriški povišek 2 odstotka več, kot sovjetski povišek 5 odstotkov.

Avtor nam postrže s primerom, ki nam jasno potrjuje piševo prepričanje. Vzemimo na primer dvoletnega otroka in nje, govega 20 let starega očeta. Otrokova starost je enaka 10 odstotkov očetovih let. Po dveh letih ima otrok 4 leta, medtem ko je njegov oče star 22 let. Matematični račun nam pove, da se je otrokova starost povečala za 50 odstotkov, medtem ko se je očetova povečala le za 10 odstotkov. Poleg tega sedaj predstavlja otrokova starost 18 odstotkov očetove. Kot je jasno, ne bo nikomur prišlo na misel, da otrokov večji povišek pomeni, da bo otrok dohitel in presegel očetovo starost.

Nutter nam nato prikazuje, kako je industrijska proizvodnja v Sovjetski zvezi mnogo manjša od ameriške. Sovjetski delavec opravi dandanes komaj 20 odstotkov dela, ki ga v eni uri naredi ameriški delavec. Zanimivo je tudi dejstvo, da se je ta razlika v teku let še povečala, saj je leta 1913 ruski delavec opravil 24 odstotkov dela, ki ga je v eni uri naredil ameriški delavec. Na koncu svojega dela pa zaključuje Nutter, da je relativna »lokalna letna proizvodnja« današnje ZSSR manjša od one, ki jo so zabeležili v Rusiji v zadnjih 40 letih carske vladavine. Zaradi tega, pravi avtor, je jasno, da so vse Hruščeve besede le propagandni trik, kajti v proizvodniški tekmi med dvema državama, ni Sovjetska zveza napravila nikakršnega koraka naprej od leta 1913

Ekonomska ZSSR je tudi danes še prešibka - in tako bo ostala še vrsto let - da bi se lahko primerjala z ameriškim industrijskim kolosom.

STEVILO LET ZAOSTANKA SOVJETSKIH INDUSTRIJE V PRIMERJAVI Z AMERIKO

V naslednjih proizvodih: Leta 1913 L. 1958		
Jeklo	21	19
Električna energija	13	15
Premog	45	44
Surova nafta	14	25
Papir	44	54
Avtomobilske pnevmatike	12	42
Lesni izdelki	62	59
Železniški tovorni vagoni	33	71
Osebnih vagoni	21	57
Maslo	21	30
Meso	36	59
Milo	43	50
Zivilske konzerve	49	44
Cevlji	24	33
Tkanine	36	50

Od 47 produktivnih področij, ki so jih preučili je ZSSR v razdobju med leti 1913 in 1958 prehitela Ameriko v 5 področjih in sicer: kolesarski industriji, izdelavi silvalnih strojev, ribolova, mlinarske industrije in izdelavi gumijastih čevljev. V istem razdobju je Sovjetski zvezi uspelo znižati število let zaostanka na 19 industrijskih področjih, medtem ko je ostala na treh področjih na istih položajih. V ostalih 25 področjih pa se je razlika med ZSSR in ZDA še povečala.

Samoa, dežela sonca, palm in morja

Letos je otočje Samoa postalo neodvisna država. 110.000 ljudi na prostoru, ki meri približno toliko, kot ozemlje ZDA

Pred nekaj več kot šestimi meseci je mikronezijsko otočje Samoa postalo neodvisno. Z zadovoljstvom lahko opazimo, da je prehod med kolonialno in domačo vlado potekel mirno, brez burnih dogodkov in državljanskih vojn.

Povprečnemu Evropejcu je o otočju Samoa kaj malo znanega. Isto pa tudi lahko rečemo na splošno o vseh otokih, ki ležijo v Južnem morju. Poznamo le nekaj havajskih popevk, videli smo morda filme iz druge svetovne vojne, v katerih so se odigrali spopadi med Američani in Japonci prav na teh skoraj skrivnostnih otokih. Marsikdo se še spominja, da je v deških letih rad prebral pustolovske povesti Roberta Stevensona, ki opisuje to morje, otoke in njih prebivalce. Kaj več pa bi verjetno ne znali povedati.

Moderna zgodovina otokov Samoa se je pričela leta 1787, ko je neki francoski grof, ki je plul s svojo ladjo med otoki, poslal na kopno moštvo, ki naj bi preskrbelo pitne vode. Tedaj so se Evropejci in Samoanci prvič zapletli v boj. Ni nam znano zakaj, vendar pa zgodovina zatrjuje, da so otočani napadli mornarje ter jih pobili. Sešte trinajst let po krvavem dogodku se je evropejska bojna ladja spet približala otokom. Toda ladjin kapetan je kaj kmalu spoznal, da s svojimi topovi ne bo mogel škodovati otočanom, zato je vzdignil sidra ter odplul.

Podobnih dogodkov, ki pa niso bistveno spremenili teka zgodovine, ni lahko našli še več. Pomemben dogodek se je zgodil leta 1838, ko je v pristanišče Pago Pago priplula britanska bojna ladja »Conway«. Kapetan je tedaj prisilil domača plemena, da so dovolili svobodno uporabo pristanišča samo britanskim ladjam, medtem ko so prebivalcem za zaslugo izplačali odškodnino. Odprti pristanišča britanskim ladjam je imelo za posledico precejšnji val belih priseljencev, ki so se kaj kmalu pomešali s domačini. Belci so se predvsem nastanili na otoku Upolu, kjer so ustanovili glavno mesto Apia. V drugi polovici devetnajstega stoletja se se tri najvidnejše kolonialne sile: Velika Britanija, Francija in Nemčija začele zanimali za otočje. Posegle pa so tudi Združene države, Belci so iskali zaslonke pri domačih poglavarjih in tako se je zgodilo, da so se otočani razdelili in začela se je krvava državljanska vojna. Kriza se je leta 1889 tako zaostila, da so bile Nemčija, Velika Britanija in Združene države prisiljene poslati v pristanišče Pago Pago svoje ladje, da bi ubranile konzularna predstavnosti pred nasiljem. Jasno je, da so ladje podpirale zavezniška plemena in kaj lahko bi se zanetila iskra boja med belci, ko ne bi nenadoma vihar potopil vse tri zasidrane ladje. Nemški kancler Bismarck se je tedaj sporazumel s svojimi

mladi kolegi za podpis pakta, ki je določal, da so otoki Samoa proglašeni za nevtralen ozemlje za dobo enega leta. Čez leto dni so se pričkanja ponovno začela, vse dokler niso prišli do praktične zamisli, da otoke razdele. Nemci so dobili zahodni del, Američani pa vzhodnega. Angleži so se svojim interesom odpovedali v korist Nemcev, ki pa so jim v zameno prepustili svoje pravice v kraljevini Tonga.

Po prvi svetovni vojni je Nemčija izgubila svojo polovico. Društvo narodov pa je imenovalo Novo Zelandijo za skrbnico v nekdanji nemški koloniji. V dobi med obema vojnama so se Samoanci organizirali v nacionalistično skupino z imenom »Maori«, ki se je zavzemala za sodelovanje otočanov pri upravi. Novozelandci so domačinom ustregli leta 1936, ko so jim bile priznane številne pravice.

V drugi svetovni vojni so otoki postali važna postojanka v borbi proti Japoncem. Samoanci so dovolili, da so Američani zgradili letalska oporišča na otoku Upolu, od koder so se dvigala letala v napad proti osvraženim Japoncem. Druga svetovna vojna se je končala in Organizacija združenih narodov je odločno intervenirala pri novozelandski vladi naj poskrbi, da postanejo Samoanci čimprej neodvisni.

V vzhodnem delu, ki je od Bismarckovega pakta pripadal Združenim državam (Nadaljevanje na 4. str.)

pilim. Morda bo le šel v prodajo. Vsa desetletja izvodov...

V novi obliki je založnik »Svetišče« izdal. Vsakomur, ki je delo prebral je jasno, da je bil roman napisal iz želje, da bi bralcem ugajal, to pa zaradi napete in temne zgodbe. Francoski pisatelj André Malraux je zapisal, da je to zmes starogrške tragedije in policijskega romana. Bilo bi skoraj nemogoče v nekaj besedah prikazati vsebino tega Faulknerjevega dela, zato se bomo omejili le na najvažnejše momente. Dijakinja Temple Drank izhaja iz dobre ameriške družine, vendar pa je po svoji naravi prazna in mrzla, sliči avtomatu, ki ga je ameriška civilizacija vnesla v mlado žensko srce. Nekega dne se odpravi s fantom na izlet. Toda dečko le slabo prenaša alkoholne pijače in se zaradi tega zaletita z avtomobilom v drevo. Dekle je ranjeno, zato si najdeta zavetišče v napol razpadli baraki, v kateri živita neki ubegi kaznjencev, ki sedaj na skrivaj izdeluje alkohol in neka bivša pocestnica. Popeye, tako se imenuje kaznjencev prijatelj je najstrašnejši gangster, kar jih najdemo v svetovni literaturi. Vedno je oblečen v črno in nosi na glavi cilindar, njegov obraz je temen in je v vsakem trenutku pripravljen na zločin. Medtem ko Temple dečko v pijanosti zaspi, preživlja dekle težke trenutke. Popeye najprej umori starega črnca, ki brani dekle, nato pa jo na najokrutnejši način reši. Ko vaščani zvedo za dogodek linčajo kaznjence, ker so prepričani, da je skrivni izdelovalec alkohola zagrešil zločin. Popeye odvde dekle v neko zloglasno hišo v Memphis, kjer jo prisili, da se vda njegovemu prijatelju, katerega pa končno ubije. Oba zločina ostane nekaznovana, čeprav oblast končno obesi Popeya za zločin, ga ni zakril. Dekle se vrne k svojemu očetu, ki je prepričan, da je preživela ves ta čas v zavodu.

Temple Drake zopet najdemo v »Rekvijem za vlačugo«, drami, ki smo jo lahko gledali v italijanski in slovenski izdaji tudi na tržškem odrih.

reditev je vodil Rudolf Barak, kajti vsi so bili prepričani, da bo znal p.s.e.či po najprimernejših ukrepih, ker se je politično strinjal z Novotnyjem in je bil po svojem prepričanju dogmatični komunist. V luči dejstev, ki so nastopila kasneje pa je postalo razumljivo, da so za naloge izbrali prav njega, ker si je Barak bolj kot kdorkoli želel destalinizacijo in novo politiko mirne koeksistence. Tekom časa je postalo jasno, da se je Novotny odločno upiral destalinizaciji, medtem ko se je skupina češkoslovaških partijcev, ki so bili naklonjeni Hruščevu iz dneva v dan večala.

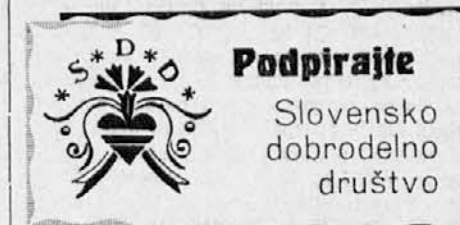
Situacija je postala v zadnjem času vedno bolj napeta, dokler ni prišlo do razdora med obema strujama. Baraka so aretirali in ga zaprli. Postal je simbol antistalinovcev, Hruščevova lutka, ki bi lahko zamenjal starega Novotnyja. Kot je jasno ga niso aretirali kot Novotnyjevega političnega konkurenta, pač pa se je obtožba glasila, da se je polastil državnih fondov. Obsodil so ga na petnajst let zapora.

Kaj se je zgodilo v naslednjem času ni popolnoma jasno, vendar pa nekatera dejstva prikazujejo stvari, ki jih niti Fierlinger ni mogel zanikati. Aretacija Baraka je še bolj zaostila nasprotja med stalinisti in antistalinisti. Politična kriza je zavzela ideološki videz. Hruščev je tedaj poslal v Prago partijskega tajnika za domaćina vprašanja L. S. Lyšina. Zaradi tega obiska so češkoslovaški komunisti odložili za dva meseca partijski kongres, ki bi se moral vršiti oktobra.

Brez dvoma so tem dogodkom sledili še drugi, tajni pogovori med raznimi voditelji in v Pragi se je širila novica, da bo Novotny prisiljen izpustiti iz zaporu Rudolfa Baraka in njegovo ženo, ki se je po močevi aretaciji borila za njegovo osvoboditev. Poleg tega pa prikazujejo možni Novotnyjev odstop še dve drugi okoliščini: češkoslovaška gospodarska kriza in pomirjenje med Sovjeti in Rdečimi Kitajci. Gospodarska kriza je novost zadnjega časa. Prvič se je pojavila leta 1953, ko je bil ministrski predsednik Novotny. Industrija in kmetijstvo sta izkazali občutno nazadovanje v primerjavi z načrtom, ki ga je vlada pripravila. Ljudje so občutili na lastni koži pomanjkanje mesa, mleka, kruha in jaje.

Čeprav gospodarska kriza še ni stopila v akutno fazo pa bo lahko služila za pretežno odstranitev z najvidnejšega mesta češkoslovaškega stalinističnega naslednika Novotnyja. Vsekakor pa bo praškim partijcem težko opravičiti Barakovo obsodbo, če ga bodo izpustili in mu poverili vodstvo države in partije, s sodno pomočjo.

Zdenek Fierlinger, ki je, kot smo dejali trenutno v Londonu, je bil leta 1948 socialdemokratski poslanec. Angleški vele-

poslanik pri češkoslovaški vladi v pristanstvu med drugo svetovno vojno je je v svojih spominih zapisal, da je Fierlinger kriv smrti Jana Masaryka, izdaje Edvarda Beneša in sodnega umora generala Pike. Na svojem potovanju v Londonu je Fierlinger obtožil veleposlanika, da si vse te stvari izmislil in da je bil intimni Masarykov prijatelj.

William Faulkner je bil nagrajen z najvidnejšimi literarnimi nagradami. Njegova slava pa je dosegla višek po drugi svetovni vojni, leta 1949 je bil odlikovan z Nobelovo nagrado, leta 1954 pa je prejel nagrado Pulitzer.

Skozi vse svoje življenje je ohranil navade človeka z dežele. Najraje je prebival na svoji farmi v Oxfordu, kjer je našel mir in zbranost za pisanje.

Ko je preteklega aprila ameriški predsednik Kennedy povabil na kosilo vse Nobelove nagrajence, je Faulkner odklonil vabilo. Ko so ga časniki vprašali, zakaj se je vabilu odpovedal, je dejal: »Zdi se mi, da je razdalja 160 kilometrov med Oxfordom in Washingtonom prevelika, za navadno kosilo.« Pri tem pa moramo dodati, da je Faulkner najbližje stanoval od vseh povabljenec.

Vedno je ponavljal, da mu ne ugaja delati. »Če bi se še enkrat rodil, bi postal potepuh ali pa šenka. Tem je namreč usojeno, da najmanj delajo!« Kljub temu pa je ob koncu svoje razlage rad priznal, da je delo najboljšje razvedrilo. Kdor dela, temu ni nikdar dolg čas.

O sebi in svojem delu pa je zatrjeval: »Jaz nisem pisatelj. Nimam nikakega poznanja med pisatelji in se ne kretam v njihovem okolju. Tudi knjižni izdajatelji me ne zanimajo. Večkrat se sicer zgodi, da mi pišejo, vendar vržen vsako njihovo pismo v koš, če v njem ne najdem denarnega nakazila.«

Faulkner in Hemingway sta mrtva, dva velika zvonova resnice sta obmolnila. Faulkner nam ni prikazal Amerike kot razbrzdano in veselo deželo, kot to lahko vidimo v hollywoodskih filmih, pač pa njegovo Ameriko, grenkobo in žalostno. V njegovih delih so prikazani realistični pogledi na državo Severne Amerike, ki večkrat ni tako rožnata, kot bi se zdelo na prvi pogled. Mehak odnos pa je ohranil na ubožne kmete z juga, katere je dosledno v vseh svojih romanih branil.

POD ČRTO

William Faulkner

Minilo je nekaj več kot leto dni, odkar so v Ameriki pokopali slovitega pisatelja Ernesta Hemingwaya. Spominske proslave še niso utihlele po svetu, ko se je zgledil drugi velikan ameriške sodobne književnosti, William Faulkner. Pisatelj je preminul v petek 6. julija v bolnišnici mesteca Oxford, kjer je imel Faulkner svojo farmo. V svojem testamentu je naročil, naj ga pokopljejo na domačem pokopališču, meščane iz Oxforda pa je zaprosil, naj ga ne spremljajo na zadnji poti in naj ga pustijo ob tej priložnosti v krogu najožjih prijateljev. Pogrebni obred je bil zelo skromen, tak kot si ga je pisatelj želel. Pokopali so ga brez vencev in rož, saj je v svojem testamentu, tudi zapisal naj darovalci denar za rože raje posredujejo raznim dobrotelnim ustanovam.

Pisatelj se je rodil 25. septembra 1897 v New Albanyju, v zvezni državi Missisipi. Ze kot otrok se je preselil z domačimi mi v Oxford, kjer si je njegov oče omislil konjsko farmo. Poleg tega pa je gospod Faulkner postal ravnatelj upravnega oddelka tamkajšnje univerze. Mladi William je v Oxfordu obiskoval srednjo šolo. Med prvo svetovno vojno se je vpisal v karnadski letalski oddelek RAF, s katerim se je boril v Franciji. Po končani svetovni vojni se je vrnil domov. Kot večina vojnih povratnikov, tako se tudi Williamu ni ljubilo nadaljevati univerzitetnih študijev. Toda njegov oče, ki je bil zelo dober pa tudi strog, je zahteval, da si sam služi vsakdanji kruh. Ukvarjal se je z različnimi poklici: bil je sobni pleskar, nočni čuvaj in poštni uradnik. Končno se je iz domačega mesta preselil v New Orleans, kasneje pa v New York, kjer je bil nekaj časa prodajalec v neki knjižarni. Toda daleč od doma se je slabo počutil, ker se mu je tožilo po domači zemlji, po jugu. Doma se je moral zopet ukvarjati z različnimi poklici, ker je ostal njegov

oče neomajen pri zahtevi, da si mora sam pomagati. Ugajalo mu je pisati. V New Orleansu se je spoznal s pisateljem Andersonom, ki ga je vzpodbudil naj napiše vrsto člankov za časopise. Kaj kmalu pa se je odločil za daljša literarna dela in nastali so romani: »Vojakova plača«, »Sartoris«, »Krik in vihar«. Toda njegova dela niso našla na pozitivni odmev in zato je moral spet posvetiti precej časa ročnemu delu, da se je lahko preživljal. Uspelo mu je prihraniti toliko denarja, da se je lahko odpravil v Francijo. Nastal se je v Parizu, toda tu se nikakor ni mogel znajti v literarnem svetu mladih evropskih pisateljev. Zato se je vrnil v domači Oxford.

Kot smo že dejali, njegove knjige niso našle na uspeh. Šle so neopazno mimo, Faulkner je tedaj napisal roman »Svetišče«, v katerega je nanizal toliko makabričnih in pretresljivih prizorov, da mu izdajatelj romana ni hotel objaviti, ker se je bal, da ne bi oblasti prepovedale prodajanje izvodov. Pisatelj se je moral zaradi tega udnjati kot kurjač pri neki električni centrali. Ko mu je izdajatelj vrnil rokopis, ga je Faulkner popravil in ga skoraj v celoti prepisal. Roman »Svetišče« je izšel v novi obliki leta 1932 in prodril. Zanimivo je, da so prav Evropejci prvi videli v Faulknerju mladega talenta in to že v času, ko pisatelj v domovini še ni bil poznan. Medtem ko so šli romani »Sartoris« in »Krik in vihar« v Ameriki neopazno v pozabo, so v Evropi proučevali mladega pisatelja in prebirali njegove knjige najslovičnejši književniki in literarni kritiki. Vseeno pa je moralominiti še nekaj let preden so Američani razumeli, da so s Faulknerjem dobili književnika, ki skupno s Hemingwayem najbolj zastopa pred svetom njihovo literaturo.

O svojem morda najboljšem romanu »Svetišče« je Faulkner zapisal: »Ta roman sem pisal tri leta. Takrat nisem imel visokega mnenja o tem svojem delu. Bil sem prepričan, da se mi je porodila za-

misel za pisanje zgolj iz razloga, ker sem potreboval denar. Pet let sem že pisal romane ali novele in si sanjalo se mi ni, da bi se s pisanjem dalo čez noč obogatiti. Ni me vznemirjalo dejstvo, če so mi knjižni izdajatelji vračali rokopise. Imel sem trdo kožo. Takrat se mi ni bilo treba mnogo truditi, da sem dobil zaposlitev. Udinjal sem se v tovarnah, na poljih, da sem si lahko zaslužil vsakdanji kruh. Poleg tega pa mi moj oče ni nikdar odkrel kosa kruha, čeprav je bilo to proti njegovim zdravim življenjskim nazorom. Polagoma pa sem postajal vedno bolj len. Lahko bi delal kot sobni slikar ali mizar in bi dobro zaslužil, toda bil sem preveč len. V glavo mi je šinila misel, da bi lahko služil s pisanjem. V dveh letih sem napisal roman, katerega pa mi ni hotel nihče izdati. Svoji zagrenjenosti sem si dal duška v romanu »Krik in vihar«, toda šele ko je bilo delo natisnjeno sem spoznal, da je krik pomenil ječanje in razbrzdanost moje duše. Napisal sem ga, ker mi je ugajalo pisati. Komaj v trenutku, ko je neki založnik sprejel moj tretji rokopis, roman »Sartoris« in mi ob isti priložnosti dejal, da romana ne bo nihče bral, sem pričel misliti na pisanje kot na profesionalno udejstvovanje, s katerim bi se lahko preživljal. Prepričan sem bil, da si bom nekaj denarja lahko zaslužil tudi s pisanjem. Skoraj mesec dni sem v sebi koval načrte in končno mi je prišla zamisel za zgodbo, ki je predstavljala nekaj novega za tisto dobo. Zgodbo sem izpilil in jo poslal za ložniku, ki mi je takoj odgovoril s besedami: »Moj Bog, kaj takega ne morem objaviti, ker bi naju spravili v ječo za najmanj dve leti!« Tedaj sem si dejal: »Faulkner tvoja usoda je prekleto, moral se boš mučiti do konca svojega življenja. Bilo je to v letu 1929.

Od tedaj dalje Faulkner ni več mislil na roman »Svetišče«. Toda nekega dne je delo prebral in se odločil, da mora ga zavreči ali pa ga popolnoma predelati. Tedaj je mislil: »Manj truda je, če ga pre-

Razprava o deželi v parlamentu

Prihodnjo soboto bodo zaključili razpravo v poslanski zbornici - Desničarji zavlačujejo delo - Več kot polovica členov posebnega statuta je že odobrenih

Italijanska ustava določa, da je treba pri ustavnih zakonih odobriti vsak člen posamezno, nato pa celotni zakon v vsej svoji celoti. Razumljivo je torej, da poteka delo zelo počasi, še posebej zaradi zavlačevalne akcije, ki so jo napovedali in uresničili desničarji v italijanskem parlamentu. Razprava traja sedaj že skoraj štirinajst dni. V prvem tednu razprave je gledalo, da večinskimi strankami ne bi uspelo spraviti zakonski osnutek pod streho še pred poletnimi počitnicami. Se je so se vlekle ponoči in podnevi, da bi s tem spravili na kolena manjšino, ki ne bi mogla vztrajati toliko časa v sejni dvorani. Toda tudi ta poskus se večini ni posrečil. Končno pa sta se po posredovanju predsednika poslanske zbornice večina in manjšina sporazumeli.

Seja, na kateri je prišlo do sporazuma se je pričela v četrtek 5. julija in je trajala neprenehoma osemindvajset ur. Do tedaj so parlamentarci odobrili komaj nekaj začetnih členov posebnega statuta dežele Furlanija-Juljska krajina. Zgledalo je, da se bo razprava še bolj zavlekla in celo zasenčila časovne rekorde, ki jih je italijanski parlament dosegel ob priliki odobritve večinskega volivnega zakona in atlantskega pakta. Toda po 28 urah debate se je seja končno le zaključila, ker so se vodje posameznih parlamentarnih skupin sporazumeli za prekinitve. Parlamentarci so se ustrašili svojega lastnega predloga, da bodo sejo nadaljevali brez prestanka podnevi in ponoči.

Cepprav je bila v sejni dvorani desnica številčno majhna pa se je njenim parlamentarcem posrečilo zavlačevati v nedogled odobritev posameznih členov. Desničarjem je bilo zavlačevanje olajšano že zaradi samega odobritvenega postopka. 71 členov posebnega statuta pa je razdeljenih na posamezne odstavke, tako da jim je bilo lahko postaviti vprašanja in po pravke skoraj v vsaki vrstici zakonskega osnutka. Ob vsaki priliki so zahtevali nova določila in volitve svojih predlogov. Poleg tega pa so se razdelili turnuse, tako da je bilo v sejni dvorani vedno nekaj njihovih predstavnikov.

Na tak način se je šest ur vlekle razprava o členu 4 in nikakor ni izgledalo, da bo moč napraviti korak naprej. Večinoma je tedaj izglasovala predlog, naj se seja vršijo brez prestanka dokler ne bo celotni zakon odobren. Toda misovcem, ki jih je vseh skupaj 24 ni bilo moč ukloniti. Njihov predstavnik poslanec Almirante, ki je v sredo potolkel vse rekorde v govorjenju, je v noči od četrta na petek govoril nad tri ure in pol, da je dovolil kolegom, da so se odpeli. V dvorani je bilo le malo poslancev, ki so ga poslušali, vsi so se namreč zlekli na zofe na hodnikih, da bi prespali vsaj kako urico. Mnogi so odšli domov v pričakovanju telefonskega poklica, ki bi jih obvestil, da je njihova prisotnost neobhodno potrebna. Ob štirih zjutraj je predsednik poslanske zbornice postavil na glasovanje predlog. Misovce Roberti je zahteval, da se glasuje po načinu klicanja posameznikov. Začeli so telefonski poklici, toda poslanci so se zbrali komaj po dveh urah. Misovski popravek je bil odklonjen, toda predsednik Leone je spoznal nelegitimen razprave in je skušal najti kompromis, da bi se v določenem času lahko odobrilo zakonski osnutek. V odmoru je zbral voditelje parlamentarnih skupin, katerim je jasno predložil, da so se stranke sporazumele, da je

osnutek treba odobriti najkasneje do 21. julija. Poslanska zbornica mora namreč še pred odhodom na počitnice odobriti vrsto zakonov in proračunov. Posrečilo se mu je prepričati večino in manjšino, da sta se sporazumeli, da bosta odslej lahko govorila le predstavnik obeh struj.

Po premoru so poslanci odobrili 5. člen statuta, nakar je bila razprava odložena na torek 10. julija.

Po novem postopku gre delo hitreje od rok. Do pretekle srede so parlamentarci že odobrili trideset členov zakonskega osnutka. Pričakovati pa moramo, da bo do konca tega tedna odobrenih skoraj tri petine celotnega statuta.

Vsekakor je jasno, da se bo poslanski zbornici posrečilo spraviti pod streho celotni zakonski osnutek še pred poletnimi počitnicami. Po dokončnem celotnem izglasovanju bo osnutek predebatiral senat, nakar bodo o njem spregovorili zopet poslanci. Če se bo celotna razprava končala v predvidenem času, potem lahko pričakujemo, da bomo pomladi leta 1963 izvolili deželni zbor.

Ameriška vojna mornarica v Trstu

Dne 2. julija so priplule v tržaško pristanišče tri vojne ladje, ki spadajo v VI. ameriško brodogradnjo. Težka križarka »Camberra«, na kateri je nastanjeno poveljstvo »zlate skupine« VI. brodogradnje, je tokrat prvič obiskala naše pristanišče.

Admiral John W. Ailes je takoj po pristanku povabil tržaške častnike, da so si ogledali ladjo, predvsem pa radijsko vodeno iztrelko, s katerimi je križarka opremljena.

Ladje so ostale v našem pristanišču do 7. julija. Ameriški mornarji so prav v Trstu praznovali z vso slovesnostjo držav-

ni praznik neodvisnosti, ki pade na 4. julij. Tržačani so si v tem času lahko ogledali ladje in se seznanili z močjo, ki predstavlja ameriško VI. brodogradnjo za varnost svobodne Evrope. Posebna slovesnost je bila 4. julija, ko so križarko okrasili z reflektorji, medtem ko je admiral Ailes vrgel v morje venec v spomin padlih mornarjev.

Ameriška težka križarka »USS Camberra« spada v VI. ameriško brodogradnjo, ki je nastanjeno v vodah Sredozemskega morja v okviru obrambnih načrtov NATO. Leta 1952 je bila bojna ladja popolnoma preurejena in modernizirana. Na sliki lahko tudi vidimo dvoje iztrelišč za radijsko vodene iztrelke.

OBČNI ZBOR SDZ

Po sklepu Glavnega odbora SDZ v Trstu in na osnovi društvenih pravil, sklicujem za nedeljo, dne 22. julija t.l. ob 10. uri dopoldne, v društvenih prostorih, v ulici Machiavelli 22/II. občni zbor Slovenske demokratske zveze na Tržaškem, s sledečim dnevnim redom:

- 1) Poročilo predsednika in odbornikov
- 2) Poročilo nadzornega odbora
- 3) Volitve novega Glavnega odbora Zveze, Nadzornega odbora in članov razsodišča
- 4) Sprememba pravil
- 5) Slučajnosti

Predsednik SDZ:
dr. Branko Agneletto

Trst, 30. junija 1960.

Dostop samo proti pismenemu vabilu

Člen 11 društvenih pravil določa, da se občnega zbora polnopravno in z glasovalno pravico udeležijo samo delegatje, ki jih izvolijo posamezna okrožja in sicer na vsakih deset vpisanih članov po enega delegata. V kolikor okrožja niso sprovedena določajo delegate krajevne organizacije, vedno na osnovi števila redno vpisanega članstva.

Vse krajevne organizacije so torej vabljene, da do 17. t.m. sporočijo Glavnemu

odboru imena delegatov, da jim tajništvo nato pošlje potrebno število tiskovin za polnomočja, s katerimi se bodo delegatje predstavili na občnem zboru.

S pravico do besede, ne pa glasovanja, ki pripada na občnem zboru samo opolnomočenim delegatom, bodo na občni zbor pismeno povabljeni vsi člani obstoječega Glavnega in Nadzornega odbora.

Krajevne organizacije naj upoštevajo, da so po čl. 9 pravilnika o poslovanju okrožnih, mestnih in krajevnih odborov SDZ prenehali biti člani SDZ vsi tisti, ki so svojevoljno izstopili ali so s članarino v zaostanku. Vsak od teh, ki bi hotel zopet postati član SDZ se mora na novo vpisati in mora biti na novo sprejet. O sprejemu novih članov pa odloča, na osnovi čl. 7. istega pravilnika, Glavni odbor SDZ na predlog pristojnega krajevnega odbora, ki mora vsako prošnjo za sprejem takoj predložiti glavnemu odboru.

Tajništvo SDZ

Cesta Lonjer - Bazovica

Na zadnji seji tržaškega občinskega sveta je svetovalec »Slovenske liste« dr. T. Simič intervenciral pri občinskem odboru za popravilo ceste, ki pelje iz Lonjerja proti Bazovici.

Cesta znana pod imenom Verzela, je delno asfaltirana, delno pa v obupnem stanju. Odbornik za Javna dela, podžupan prof. Cumbat, je odgovoril, da se bo zavzel za to, da bi iz sklada 50 milijonov lir, ki je določen za popravilo in vzdrževanje okoliških cest, poskrbeli tudi za popravilo omenjene ceste.

TRGOVINA Z ELEKTRIČNIMI GOSPODINJSKIMI STROJI - RADIJSKIMI IN TELEVIZIJSKIMI APARATI

BALBI

TRST Ulica S. Marco 12, telef. 55-228
Ulica S. Marco 29, telef. 42-454

Pred občnim zborom SDZ

Občni zbor tržaške SDZ, ki je sklican za nedeljo, 22. t.m., bi že v rednih okoliščinah imel velik pomen. Saj je to priložnost, ko organizacija polaga svoj letni obračun, si izbira novo vodstvo in določa smernice za novo delovanje.

Po polemikah, samovolji in svojevrstnih posegih, ki so si jih v SDZ in proti SDZ, posebno v zadnjih mesecih, nekateri dovolili, pa dobiva predstojeci občni zbor tržaške SDZ še poseben značaj. Ne gre za nič manj kot za to, da se reši načelo organiziranega delovanja. To načelo

zahteva, da v organizaciji, ki naj zasluži to ime, nihče ne more počenjati vse to in samo to kar mu pade v glavo, ne ozi-raje se na večino, na korektno odnose, na določila društvenih pravil in na čuvanje ugleda organizacije.

Zato je bilo treba začeti pri samem občnem zboru, ki je sklican in se bo vršil točno kot določajo društvena pravila.

Občni zbor tržaške SDZ naj bo torej delovni sestanek, na katerem naj ne bo prostora za prazno in nepotrebno besedičenje. Časi so taki, da zahtevajo, da se osredotočimo na to, kar je bistveno in važno. Delegatje, ki se bodo občnega zbora udeležili in na njem odločali, naj se zavedajo važnosti svojega poslanstva. Slovenska demokratska zveza v Trstu je bila do danes najuglednejša in najdelavnejša politična organizacija Slovencev v Italiji in preprečiti je treba, da bi ta dragocen politični kapital zapravili s tem, da bi mirno gledali razna nezrela početja.

Organizacija, ki da kaj nase, živi svoje lastno urejeno življenje. Svoje perilo pere sama. Zreli možje, ki s svojimi po-

Tajništvo SDZ sporoča, da Glavni odbor SDZ vse do danes še ni dobil pisma, ki ga je dne 21. junija t.l. objavil »Kato-liški glas« števil. 25. na svoji 3. strani. Zato tudi ni mogel preveriti navedb glede števila podpisov, njihove kvalifikacije kot tudi ali vsebina tega, kar je bilo objavljeno, dejansko odgovarja temu kar bi posamezni člani Glavnega odbora podpisali.

sebnimi zahtevami ne prodrejo na pristojnih društvenih formih, se bodo pokorili večini ali pa bodo nadaljevali svoje napore, toda vedno na načelen, organiziran, z društvenimi pravili predpisan način. Ne bodo jim postale glavno orodje jedke polemike in metanje blata, ki ga resnejši ne vračajo samo zato, ker se ne-čejo spustiti na raven tistih, katerim je to bolesten užitek.

Rešiti je treba torej načelo discipline in spoštovanja društvenih pravil, kakor tudi splošnih načel, na katerih se edino lahko razvija uspešno in častno skupno delo.

V toliko je predstojeci občni zbor tržaške SDZ važen zaradi nje same. Splošni položaj, ki je nastal na Tržaškem po naj-javnem razpustu titovske Neodvisne socialistične zveze, pa bo od udeležencev občnega zbora zahteval, da posvetijo dober del svojega časa tudi temu vprašanju. Sklepati bo treba o tem, ali ni morda zdaj natopil trenutek, da se politično življenje slovenske manjšine postavi na nove temelje, da se mu da nove organizacijske oblike. Ne smemo namreč pozabiti, da smo demokratični Slovenci od danes dalje edini, ki bomo na političnem poprišču poklicani, da vsaj v okviru občinskih in pokrajinskih, v kratkem tudi deželnih ustanov, rešujemo slovensko ime.

Šolske vesti

Ravnateljstvo Državne srednje šole sporoča, da je rok VPISOVANJA V I. RAZRED srednje šole do 25. t.m.

Prošnje sprejema tajništvo vsak dan od 9 do 12 ure.

DAROVI

V počastitev spomina dr. Josipa Agneletta daruje družina 5000.- lir za SDZ in 5000.- za SDD.

V počastitev spomina Antonije Bacci darujeta družini Rudolf-Cernigoj 2000.- lir za sklad »Demokracija«.

Prisrčna hvala!

Odgovorni urednik:

Prof. IVAN RUDOLFF

Tiskarna Adria, d.d. v Trstu

Uredništvo in uprava:
Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Dopisi za uredništvo:
ulica S. Anastasio 1/c - Tel. 23-039
Goriško uredništvo:
Gorica, Riva Piazzutta 18-I.
CENA: posamezna številka L 30.-
Naročnina:
mesečno L 50.- — letno L 600.-
Za inozemstvo:
mesečno L 90.- — letno L 1000.-
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223

Samoa, dežela sonca, palm in morja

(Nadaljevanje s 3. str.)

se je domačinom godilo mnogo bolje. Tamkajšnji Samoanci so ameriški državljani in uživajo vse pravice. Dovoljeno jim je živeti po domačih običajih. Zakone, ki so v nesoglasju z otokskimi običaji lahko tamkajšnji guverner spremeni le, če se za to izrečejo prebivalci. Ceprav ima celotna Samoa aktivno plačilno bilanco pa se morajo tako neodvisni kot ameriški Samoanci boriti proti številnim naravnim in socialnim nadlogam. Na otoku je namreč mnogo ognjenikov, ki povzročajo velike preglavice, prav tako se morajo stalno boriti proti nalezljivim boleznim, predvsem goj. bavosti. Na ameriškem delu je ena največjih bolnišnic za gobavce, kar jih je na svetu. Prebivalstvo pa vseeno v zadnjih letih tako naglo narašča, da se je v zadnjih desetih letih zvečalo od 80.000 na 110.000.

Ko so 1. januarja letos dobili zahodni Samoanci neodvisnost, so se najprej odpovedali novim splošnim volitvam, kajti največjavnostjo poglavarji so se dogovorili, da bodo skupno vladali. Prav tako Samoanci ne potrebujejo novega parlamenta, ker ga že imajo. Stavba, če jo lahko tako imenujemo, stoji v Apii in je to hiša brez sten, njena streha pa je napravljena iz palmovih listov. V sejni dvorani so stoli za parlamentarce, govorniški oder, predsedniška miza in častni naslonjač, ki je namenjen gostom. Samoa se namreč noče izbrisati iz Britanske države skupnosti, njeni voditelji pa so prepričani, da jih bo v kratkem obiskala angleška kraljica.

Notranja ureditev med plemeni je podobna staroslovanski zadrugi. Vsako plemensko skupnost namreč vodi poglavar, ki ima oblast nad vsem, kar zadeva njegovo skupino, v katero spadajo vsi otroci

in ožji sorodniki. Člani take skupnosti, ki jih je običajno okrog petdeset, živijo v vasi, kjer je še največkrat drugih štiri, najst podobnih zadrug. Poglavarji posameznih zadrug izvolijo višjega poglavarja, katerega skrb je zagotoviti vsem članom hrano in stanovanje, skrbeti za starce in otroke brez staršev. Ti višji voditelji pa so tudi parlamentarci.

Socialnih problemov na Samoaji ne poznajo. Zemljo obdelujejo otokanski skupno, žrtve nesreč in sirote hranijo v skupni zadrugi. Denar pri njih nima posebne vplave. Statistiki so izračunali da porabijo otoki za prehrano komaj tretjino svojih dohodkov, ostalo pa porabijo za slavlja, gostije, darila in podobno.

Tako je življenje v novi državi, ki do danes v zaverovanosti v svoje skoraj primitivno življenje, še ni čutila potrebo, da bi zaprosila za vpis v Organizacijo združenih narodov.

BANKA DI CREDITO DI TRIESTE
S. P. A.
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 180.000.000
TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10
TEL. 38045 - 38101 BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

POZOR! Potujete v Rim? Prenočišče, hrana, ogled Rima itd., vse te skrbi bodo odveč, če se boste obrnili na,

Hotel-Penzion BLED
Via Statilia, 19 - Telefon 777-102 - RIM

Se priporoča in pozdravlja, Vaš rojak VINKO A. LEVSTIK
Izrežite in shranite! - Pišite nam za cene in prospekte!